

Oulun keskustavisio 2026-2040 Valaistus LUONNOS

OULU

20.8.2025

Sisällys

Johdanto	3	6. Ranta-alueen valaistuksen ohjeistus - esimerkki	16
Teemat	4	6.1. Esimerkkinä keskustan rakennettu ranta - kävelypainoitteinen ympäristö	17
Valaistusvision ydinkohdat	5		
1. Pimeys ja valo osana hyvinvointia	6		
1.1. Kaupunkipimeä – uusi näkökulma valaistussuunnitteluun	6		
1.2. Häiriövalon hallinta osana kestäväää kaupunkiympäristöä	7		
1.3. Oulun luonnonvalon mahdollisuudet	9		
2. Älykäs valo ja valaistuksen uudet teknologiat Oulussa	10		
3. Paikkasidonnainen valaistus merellisen Oulun elävöittäjänä	11		
4. Kuluttamisesta kokemuksiin - erikoisvalaistus ja valotaide	12		
4.1. Esimerkki ‘Valoisa elämysreitti’- reittivaihtoehdoista	13		
5. Kohti laadullisesti suunniteltua kaupunkivalaistusta	14		

Johdanto

Oulu 2040: Kohti vastuullista ja elämyksellistä pimeyden ja valon suunnittelua.

Kaupunkien valaistusympäristön kehittämisessä on käynnissä merkittävä murros. Pelkkä valon lisääminen ei enää riitä luomaan viihtyisyyttä, turvallisuutta tai esteettistä laatua. Yhä enemmän ymmärretään, että pimeyden ja hämäryyden olemassaolo on olennainen osa kaupunkikokemusta, erityisesti pohjoisilla vyöhykkeillä. Oulussa, missä vuodenaikojen vaihtelu tuo omat erityispiirteensä valaistuksen suunnitteluun, avautuu mahdollisuus nousta edelläkävijäksi tasapainoisen ja hyvinvointia tukevan valaistusympäristön kehittäjänä.

Visiossa kokoamme yhteen näkökulmia, joita on noussut esiin Oulun keskustan valaistuksen nykytilaa, erikoisvalaistuksen ja valotaiteen roolia, kaupunkipimeän kokemusta ja häiriövalon hallintaa tarkastelevissa analyyseissä. Esille on noussut erityisesti tarve suunnitella valaistuksen lisäksi myös pimeyttä, tarkastella ympäristö- ja terveystekijöitä, kuten valosaasteen vaikutuksia ja valaistuksen ohjattavuutta, suunnitella uusia teknologioita ja osallistavia ratkaisuja, joiden avulla valaistus voi olla tilannekohtaisesti muuntuva ja kokemuksellista, sekä luoda reittejä ja ohjeistuksia, jotka tukevat Oulun identiteettiä valon ja luonnon kaupunkina.

Oulun valaistusvisiota on tarkasteltu useiden

kaupunkikehityksen keskeisten teemojen näkökulmasta. Valaistukseen kytkeytyviä teemoja ovat vehreyden ja luonnon läheisyyden lisäämisen tuoma hyvinvointi, ekologisuus ja kestävä kehitys, teknologiset innovaatiot, valaistuksen rooli elämän ja palveluiden tuomisessa meren ja suistojen äärelle, siirtymä kuluttamisesta kokemuksellisuuteen erikoisvalaistuksen ja valotaiteen keinoin sekä valaistuksen mahdollisuudet vahvistaa kaupunkiympäristön laatua, esteettisyyttä ja turvallisuutta. Näiden näkökulmien kautta valaistus nähdään osana kokonaisvaltaista, elämyksellistä ja kestävästä kaupunkivisiota.

Keskiössä on vähentää valaistusta ja parantaa sen laatua. Tähän päästään valaistuksen tasaisuuden parantamisella ja häikäisyn vähentämisellä, hyvällä värintoistolla ja valon ja varjon tasapainottamisella, kuitenkin unohtamatta turvallisuutta ja paikan identiteetin vahvistamista valaistuksella.

Keskeistä on pohtia, miten valaistuksella voidaan vahvistaa asukkaiden hyvinvointia, tukea luonnon monimuotoisuutta ja rakentaa elämyksellistä, mutta kestävästä kaupunkiympäristöä. Valaistuksen suunnittelu ei ole vain tekninen kysymys vaan myös esteettinen, ekologinen ja kaupunkilaisten viihtyvyyttä koskeva valinta.

Oulussa luonnonvalo nostetaan osaksi kaupunkibrändiä. Luonnonvalotaide tarjoaa uudenlaisia elämyksiä.

Teemat

Keskustavision 2026-2040 alustavat teemat ja niiden huomioiminen

Merellisyys eli elämää ja palveluita meren ja suistojen äärelle, jonne keskusta laajenee

- Ranta-alueille luotava valaistuksen suunnitteluohjeistus auttaa luomaan tunnelmallisen ja paikkasidonnaisen valaistuksen ranta-alueille, joka huomioi erilaiset rantatyytit ja niiden luontoarvot
- "Valoisa reitti" -konsepti käsittää myös ranta-alueita ja niiden aktivointia.
- Ranta-alueille luodaan luonnonvalon paikkoja ja kaupunkipimeän alueita, joissa pääsee nauttimaan luonnonvalon ilmiöistä.
- Merenrantakaupunki brändin vahvistaminen valaistuksellisesti

Kauneuden, esteettisyyden, siisteyden ja turvallisuuden vaaliminen rakennuksissa ja ympäristössä

- Laatuluokittelu ja suunnitteluohjeet: Kaupunkialue jaetaan laatuluokkiin alueen arkkitehtuurin, identiteetin ja käyttötarkoituksen mukaan, mikä tukee johdonmukaista ja laadukasta valaistusympäristöä
- Valon laadulla korostetaan arkkitehtuuria, rytmitetään tilaa, tuodaan esiin alueiden erityispiirteitä ja maamerkkejä sekä vahvistetaan paikan identiteettiä.
- Valaistuksen vähentäminen, valaistuksen tasaisuuden parantaminen ja häikäisyn vähentäminen

Elinvoiman vahvistaminen eli kuluttamisesta kokemuksiin – palveluiden, kaupan ja tapahtumien kehittäminen ja ekosysteemin rakentaminen

- Valotaiteen ja valotapahtumakaupungin brändiä vahvistetaan johdonmukaisella suunnittelulla
- "Valoisa elämysreitti"-konsepti vahvistaa valaistuksen keinoin kaupunki-identiteettiä ja pimeän ajan kokemuksellisuutta
- Luonnonvalotaiteen paikkojen määrittely osana kaupunkikuvaa

Teknologiainnovaatiot osana kaupunkikeskustakokemusta – älykäs infrastruktuuri ja parannettu asiakaskokemus

- Teknologiset innovaatiot osana älykästä kaupunkivalaistusta.
- Turvallisuuden tunteen huomioiminen valaistuksella
- Älykkään valaistuksen mahdollisuudet häiriövalon hallinnassa
- Valaistustasojen hallinta käyttötilanteen mukaan, esimerkiksi parkkialueilla ja liikuntapaikoilla

Ekologisuus, kestävä kehitys ja "ikiaikaisuus" rakentamisessa, kuluttamisessa ja liikkumisessa

- Kaupunkipimeän huomioiminen osana valaistussuunnittelu – pimeänä pidettävien alueiden määrittely sekä hämärän valaistuksen alueiden tunnistaminen
- Häiriövalon hallintaan on laadittu toimenpideluettelo, jolla Oulun kaupunki voi olla edelläkävijä häiriövalon hallinnassa

Vihreyden ja luonnon läheisyyden runsaalla lisäämisellä hyvinvointia

- Oulun luonnonvalon nostaminen osaksi kaupunkibrändiä
- Luonnonvaloreitit ja katselupaikat osaksi kaupunkikokemusta
- Ranta-alueiden toimintojen tukeminen valaistuksella ilta-aikaan

Lasten kaupunki – leikkisyys, liikkuminen, oppiminen ja monisukupolvisuus osana kaupunkikeskustaa

- "Valoisa elämysreitti"-konsepti aktivoi asukkaita, miksi ei myös yli sukupolvirajojen
- Valaistuksen laatuluokkien määrittelyssä tulee huomioida leikkipaikkojen valaistusohjeistus
- Tutkimukseen pohjautuva kokeilukulttuuri: uusia valaistusstrategioita kehitetään tutkimuksen ja osallistavien menetelmien kautta (esimerkiksi leikkipaikkojen ja lapsiystävällisten katujen valaistuksen suunnittelussa voidaan osallistaa lapsia).

Valaistusvision ydinkohdat

*'Oulu, valon ja luonnon kaupunki.
-Vastuullisen ja ekologisen valaistuskulttuurin mallikaupunki'*

1. Pimeyden huomioiminen osana kaupunkivalaistusta

- Kaupunkipimeä osana valaistussuunnittelua
- Häiriövalon hallinta
- Luonnonvalon mahdollisuudet
- Yliopiston tutkimusten hyödyntäminen

2. Teknologiset innovaatiot osana älykästä kaupunkivalaistusta

- Älykkään valaistuksen mahdollisuudet häiriövalon hallinnassa
- Teknologia kaupunki-imagon vahvistaminen älyvalaistuksen käytössä

3. Oulun merellisyysimagon tukeminen tunnelmallisella valaistuksella

- Ranta-alueille luotava valaistussuunnitteluohjeistus
- Luontoarvojen huomioiminen

4. Kuluttamisesta kokemukseen - erikoisvalaistus ja valotaide

- Oulun brändin vahvistaminen valotaiteen ja valotapahtumien kaupunkina
- Valoisat elämysreitit sekä luonnonvaloreitit

5. Kohti laadullisesti suunniteltua kaupunkivalaistusta

- Paikan identiteetin vahvistaminen valaistuksen avulla
- Vähemmän valoa, laadullisesti parempaa
- Laatuluokkien määrittely erityyppisille kaupunkialueille

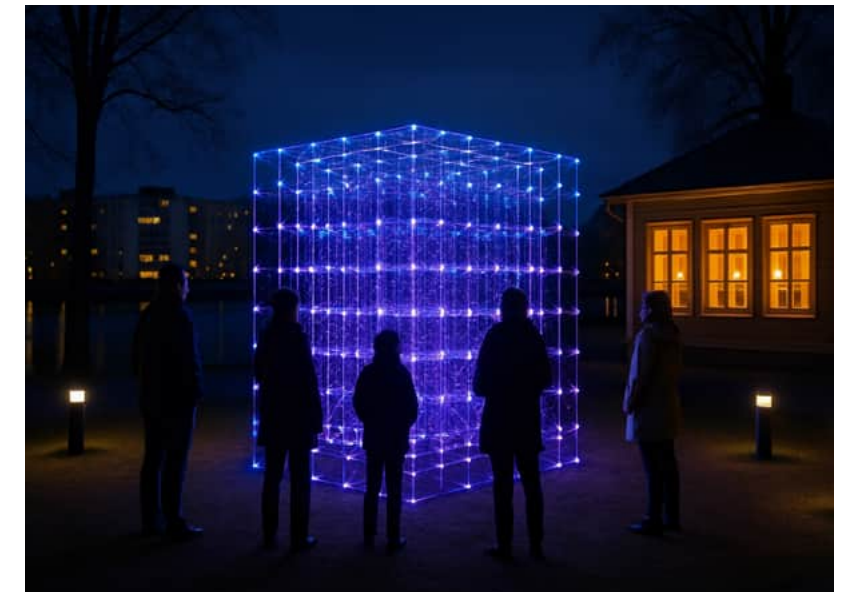
Luonnonvalon virkistysreittejä, pimeänä pidettävien alueiden määrittely

Lumipeitteen huomiointi osana valaistustasoa.

Ranta-alueille luodaan valaistusohjeistukset rantatyyppien mukaan.

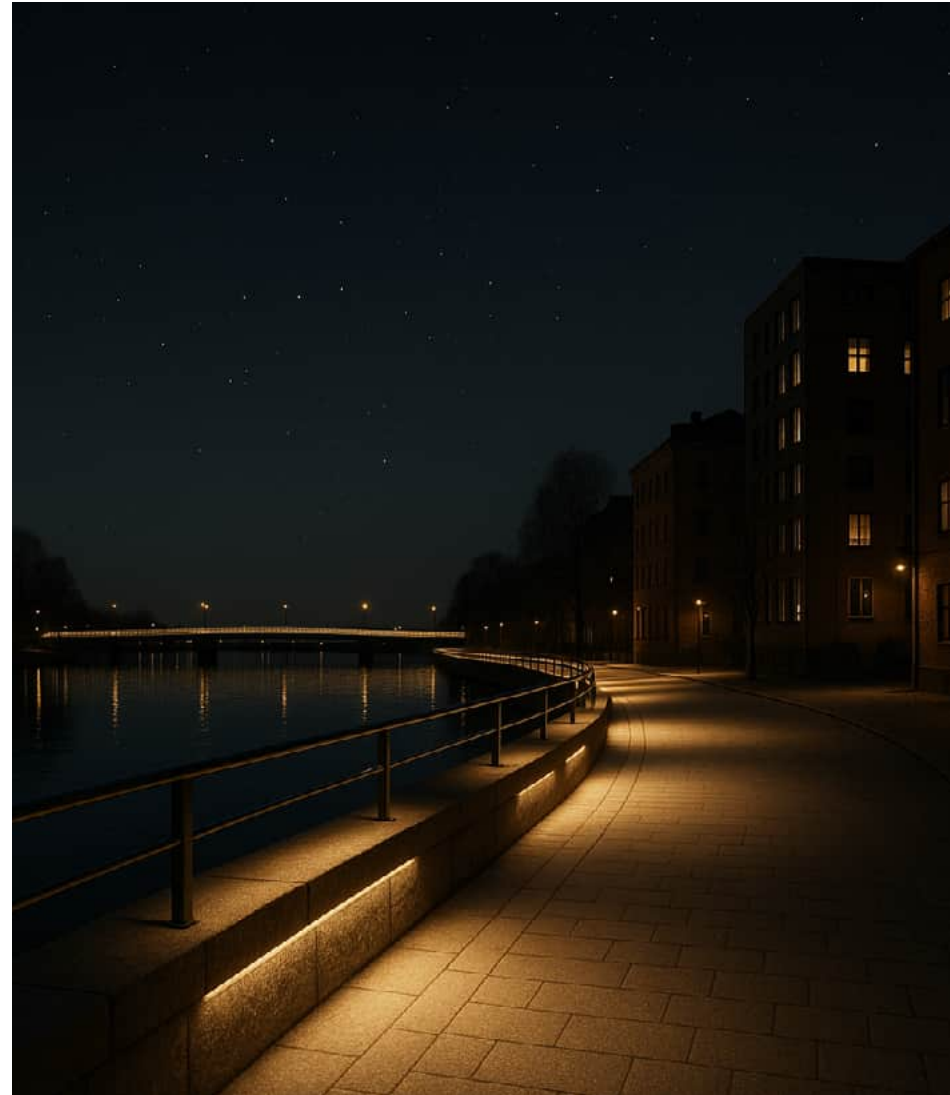
Valotaiteen vahvistaminen osana Oulun brändiä. Valoisat elämysreitit.

1. Pimeys ja valo osana hyvinvointia

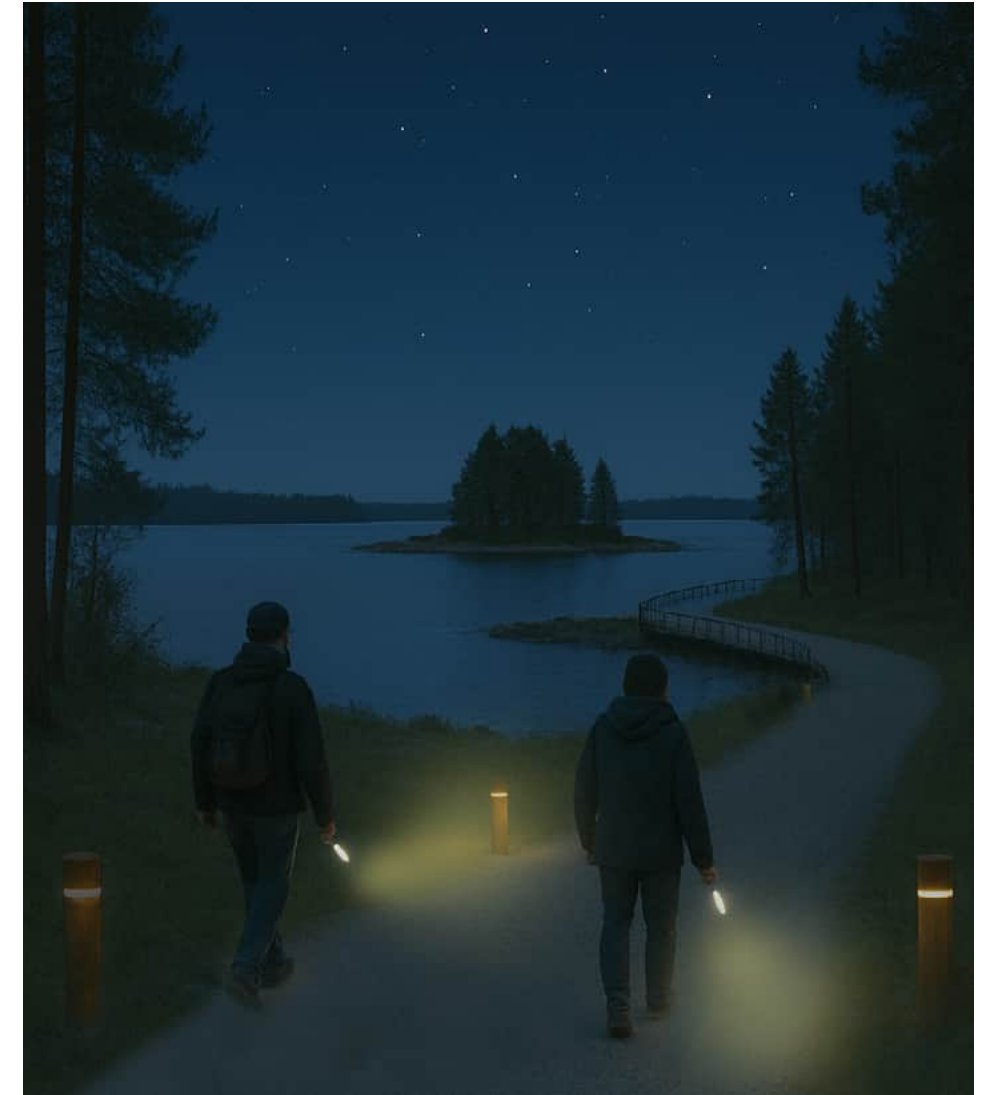
1.1. Kaupunkipimeä – uusi näkökulma valaistussuunnitteluun

Tulevaisuuden kehityssuuntia pimeään suunnitteluun

- Valon ja pimeyden tasapaino otetaan suunnittelun lähtökohdaksi: Pimeys tulee nähdä voimavarana, joka tukee elämyksellisyyttä, rauhoittumista ja yötaivaan kokemista. Kaupunkitilaa jäsennetään hienovaraisesti hyödyntäen hämäriä vyöhykkeitä, kontrastimateriaaleja ja heijastavia pintoja keinovalon sijaan.
- Ekologinen ja ihmislähtöinen valaistus: Valaistus tulee suunnitella paikkasidonnaisesti sekä ihmisten että muun eliöstön ehdoilla. Oulu voi profiloitua edelläkävijänä esimerkiksi pölyttäjä- ja lepakoystävällisten ratkaisujen tutkimuksessa yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa.
- Tutkimukseen pohjautuva kokeilukulttuuri: Uusia valaistusstrategioita tulee kehittää tutkimuksen, osallistavien menetelmien ja pilotointien kautta. Hankkeet kuten Turvallinen ja kestävä pimeä (Oulun yliopisto) tuottavat ymmärrystä siitä, miten valaistus voi samanaikaisesti edistää turvallisuutta, ekologisuutta ja hyvinvointia.
- Kaupunkipimeän suunnittelualueet: Suunnitellaan luonnonvaloreitit, joissa pääsee nauttimaan luonnonvalosta kuten tähtitaivaasta, auringonnousuista/-laskuista ja revontulista

Esimerkki matalan valaistuksen käytöstä ranta-alueella.

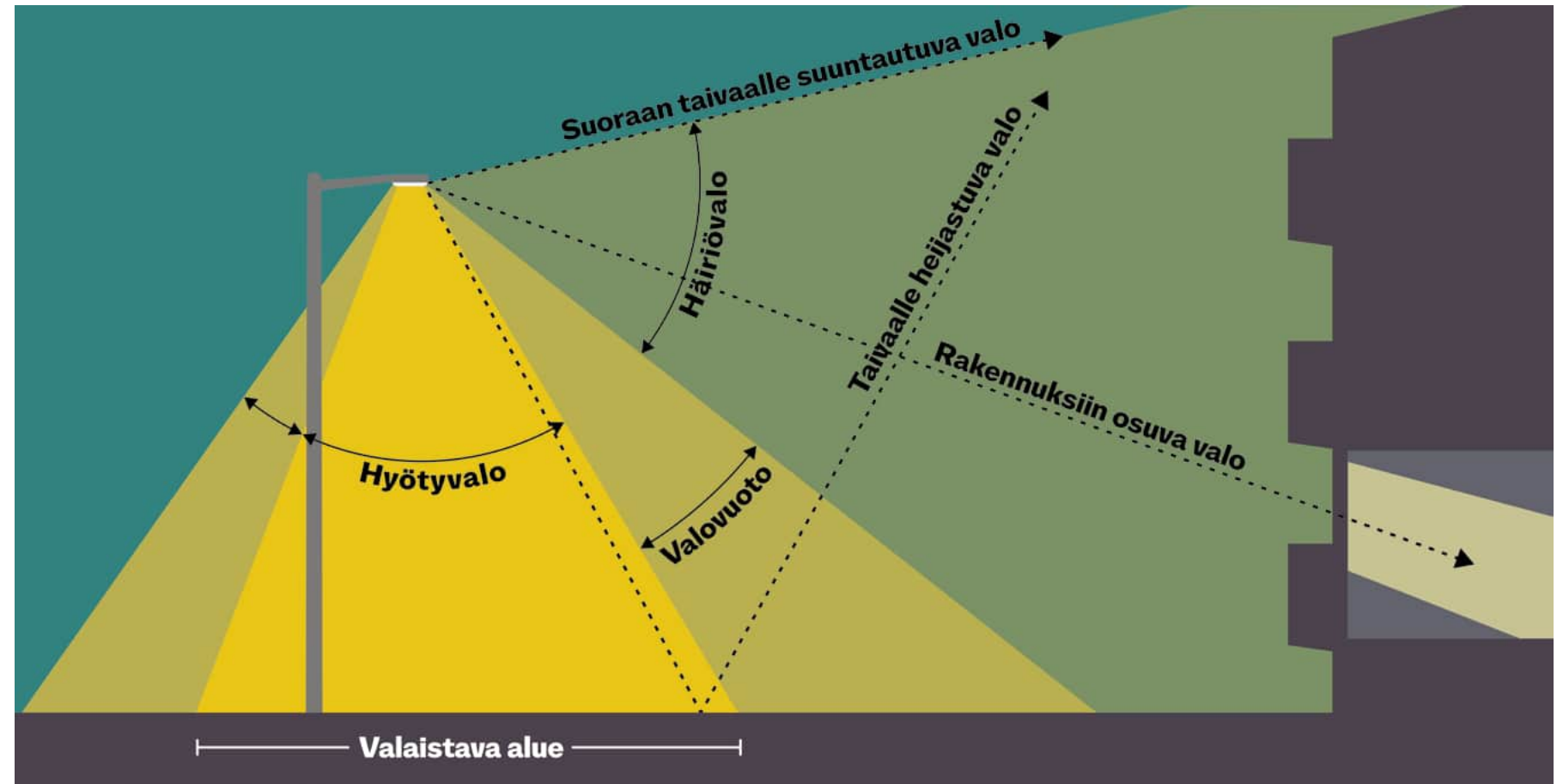

Luonnonvalon ihailupaikka. Virkistysreitti pidetään valaisemattomana, vaikka onkin talvikunnossapidettävä. Reitin näkemistä helpottamaan esimerkiksi puiset pollarit joissa heijastimet.

1.2. Häiriövalon hallinta osana kestäväää kaupunkiympäristöä

Tulevaisuuden kehityssuuntia häiriövalon hallintaan

- Vähentää käytettyä valoa ja parantaa laatua. Valon ja varjon tasapainottaminen. Valaistuksen tasaisuuden parantaminen ja häikäisyn vähentäminen
- Selkeä vastuu ja ohjeistus: Nimetään valvontavastuullinen taho Oulun kaupungilta, vahvistetaan rakennusvalvonnan ohjeistus ja resursointi, sekä kirjataan tarkemmat valaistusmääräykset kaavoihin ja rakennusjärjestykseen.
- Ohjattavuus ja käytön rajaukset: Sisällytetään valaistuksen ohjattavuus ja yösammutukset normeihin, erityisesti liikuntapaikkojen ja stadionien osalta, energiatehokkuuden ja valosaasteen hallinnan varmistamiseksi.
- Ilmoituskanavat ja läpinäkyvyys: Luodaan asukkaille helppo ilmoitusmenettely häiriövalosta ja selkeä palautekanava, mikä lisää luottamusta ja tukee oikeudenmukaista valvontaa.
- Vastuullisen valaistuksen edelläkävijyys: Oululla on mahdollisuus profiloitua vastuullisen ja ekologisen valaistuskulttuurin mallikaupunkina, jossa hyvinvointi, säädökset ja asukkaiden ääni ohjaavat valaistusta.

Häiriövalo on vaakatason yläpuolelle suuntautuvaa valoa tai valoa, joka aiheuttaa ärtymystä, epämiellyttävyyttä tai vaikeuttaa oleellisen informaation näkemistä suuntauduttuaan valaistavan alueen ulkopuolelle.

Toimenpiteitä valaistuksen suunnitteluohjeisiin

Rakennusjärjestys: Alue- ja kaupunkivalaistuksen suunnitella ja ohjeistukset tehdä riittävän aikaisessa vaiheessa päästään haluttuun lopputulokseen. Oulun rakennusjärjestyksen valaistusohjeistus on syytä tarkistaa ja päivittää.

Kaavamääräykset: Kaavamääräyksiin voidaan kirjata lauseita, joilla ohjataan alueen valaistusta, sen määrää ja laatua. Esimerkkejä kaavamääräyksiin kirjattavista lauseista:

- "Valo ei saa suuntautua valaisimen horisontaalitason yläpuolelle"
- "Valon määrä ei saa ylittää Oulun kaupungin ulkovalaistuksen suunnitteluohjeen (2019) mukaisia arvoja"
- "Valaistuksen tulee olla himmennettävissä"
- "Valaistussuunnitelman tulee laatia valaistusalan ammattilainen"

Oulun kaupungin ulkovalaistuksen suunnitteluohje:

- Jotta voidaan luoda kaupunkipimeän alueita, joissa myös talviaikaan voi nauttia luonnonvalosta, on ulkovalaistusohjeistusta päivitettävä niin, että sallitaan talvikunnossapidettävien reittien valaisemattomuus (Nykyinen ulkovalaistuksen suunnitteluohje 2019, s.5)

Keskusta-alueen suurin häiriövalon aiheuttaja on suunnittelualueen ulkopuolella sijaitseva tehdas alue.

1.3. Oulun luonnonvalon mahdollisuudet

Tulevaisuuden kehityssuuntia luonnonvalon hyödyntämiseksi

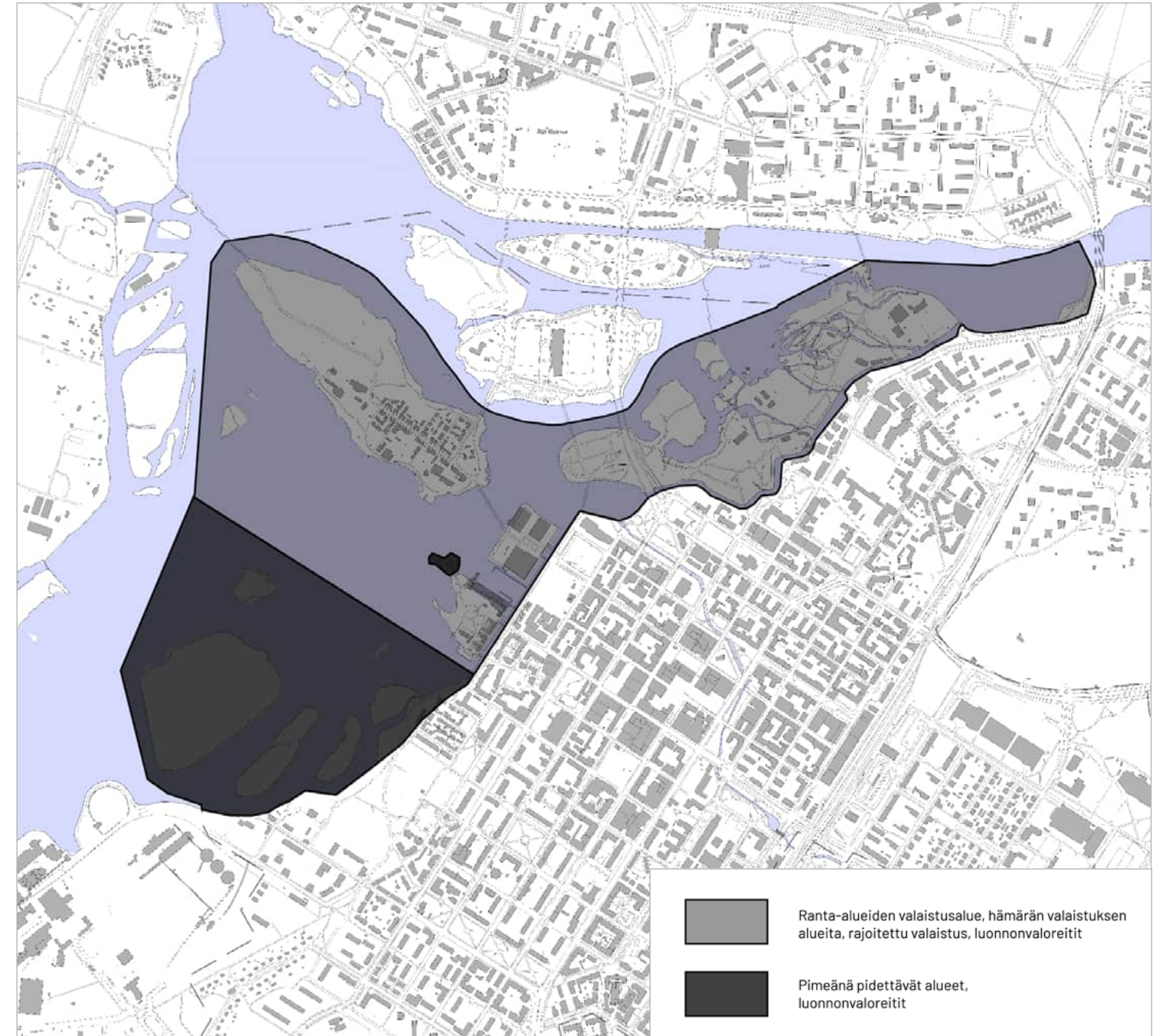
- Luonnonvalo osana kaupunkibrändiä: Pohjoisen pitkät hämärät, matalalta heijastuva aurinko ja vuodenajan vaihtelut luovat ainutlaatuisia valoilmioita, joita vaalitaan ja hyödynnetään suunnittelussa
- Tilaa luonnonvalolle: Avoimet näkymät, rantavyöhykkeet, näköalapaikat ja heijastavat materiaalit tarjoavat kaupunkilaisille rauhoittumista ja esteettisiä elämyksiä luonnonvalossa.
- Luonnonvalon näkymien ja katselupaikkojen vahvistaminen. **Luonnonvaloreitit**, joissa pääsee nauttimaan luonnonvalon eri ilmiöistä.
- Valon suuntaan suunniteltu **arkkitehtuuri ja kaupunkirakenne**
- Luonnonvalo- ja päivänvalotaiteen paikkojen määrittely

Pitkään matalalta paistava aurinko, on omaleimainen ilmiö Oulussa talviaikaan

Luodaan valaisemattomia alueita, joissa voi nauttia luonnonvalon eri ilmiöistä

2. Älykäs valo ja valaistuksen uudet teknologiat Oulussa

Tulevaisuuden kehityssuuntia valaistusteknologiassa

- Oulu voi olla suunnannäyttävä älykkään ja ekologisen valaistuksen kaupunkina, jossa valo ei ole jatkuvasti päällä, vaan syttyy oikeaan aikaan, ohjautuu reaktiivisesti ja vastaa kaupunkilaisten todellisiin tarpeisiin. Näin luodaan tulevaisuuden valaistusta, jossa teknologia, käyttäjälähtöisyys ja elinympäristön laatu muodostavat toimivan kokonaisuuden.
- Älykäs valaistus voi mahdollistaa valaistusluokkien uuden määrittelyn: voiko valaistusluokka nousta tietylle tasolle, kun valaisin tunnistaa käyttäjän ja hänen tarpeensa, esimerkiksi erityisryhmät?
- Lumen määrä osaksi valaistuksen ohjausta: Suomessa lumipeite muuttaa valaistusolosuhteita huomattavasti, mutta tätä ei ole vielä juurikaan huomioitu valaistuksen ohjauksessa. Oulu voi toimia suunnannäyttäjänä ottamalla luminanssimittauksen osaksi valaistusjärjestelmää; valaistustasot säätyisivät automaattisesti lumitilanteen mukaan tai määrätyin ehdoin.
- Valvontakameroiden tms. tekniikan hyödyntäminen älyvalaistuksessa: Yhdistämällä valvontajärjestelmiä ja valaistusta voidaan kehittää alueita, kuten tori, joissa valotaso reagoi esimerkiksi ihmismäärään tai liikkeeseen. Näin valo toimii palveluna silloin kun sitä tarvitaan.
- Dataan pohjautuva valaistuksen suunnittelu ja ohjaus: Reaaliaikainen tai olosuhteisiin perustuva data mahdollistaa ennakoivan valaistuksenhallinnan, joka tukee sekä energiatehokkuutta että ympäristövastuullisuutta.

Valaistustaso, joka säätyy lumitilanteen mukaan

3. Paikkasidonnainen valaistus merellisen Oulun elävöittäjänä

Tulevaisuuden kehityssuuntia Oulun ranta-alueiden valaistuksessa

- **Ranta-alueille tehtävä oma valaistussuunnitteluohjeistus:** Valaistusta kehitetään alueen erityisluonne huomioiden. Tarvitaan suunnitteluperiaatteet, jotka ohjaavat valon määrää, suuntausta, korkeutta ja väriä sekä määrittävät pimeänä säilytettävät vyöhykkeet ja hämärän paikat. Valaistuksessa tunnelman luominen ja paikan identiteetin vahvistaminen nostetaan keskiöön.
- **Ekologisesti herkkien alueiden suojelu:** Keinovalolle herkät lajit (esimerkiksi vesilinnut, yöaktiiviset hyönteiset ja kasvit) on tunnistettava ja valaistuksen suuntaus sekä spektri sovitettava ympäristön kantokykyyn. Tärkeä osa ekologista suunnittelua on rajata valo pois vesipinnoilta.
- **Integroitu ja huomaamaton valaistus:** Rantarakenteisiin, kuten muureihin ja julkisivuihin, integroidut valaisimet vähentävät turhaa valoa ja parantavat visuaalista laatua. Näin valo tukee ympäristön estetiikkaa ilman hallitsevuutta.
- **Baanojen ja rantareittien valaistus:** Valaistuksen rytmi, valotaso ja ohjattavuus voivat vaihdella reitin luonteen ja käyttöasteen mukaan. Reittejä voidaan jäsentää pehmeillä valolinjoilla, hallitusti korostetuilla siltavalaisuksilla tai luonnonvaloa mukailevalla värilämpötilalla.
- **Vesipeilien huomioiminen suunnittelussa:** Vesi heijastaa valoa voimakkaasti, ja sen vaikutus valaistusympäristöön on arvioitava osana suunnittelua. Oikein kohdennettu ja rajattu valo voi korostaa vesielementin kauneutta ilman häikäisyä tai valosaastetta.
- **Valotaiteen mahdollisuudet elävöittäjänä:** Oulun suistoalueen hämärät ja pimeät vyöhykkeet tarjoavat poikkeuksellisen hyvän ympäristön valotaiteelle. Valotaide voi toimia suunnistamisen apuna, tunnelman luoja ja paikan identiteetin vahvistajana.
- **Luodaan tunnistettavia pimeän ajan paikkoja,** jotka kutsuvat viihtymään ranta-alueilla myös pimeään aikaan. Valaistuksella tuetaan toimintaa, joka mahdollistaa ympärivuotisen nauttimisen merellisyydestä

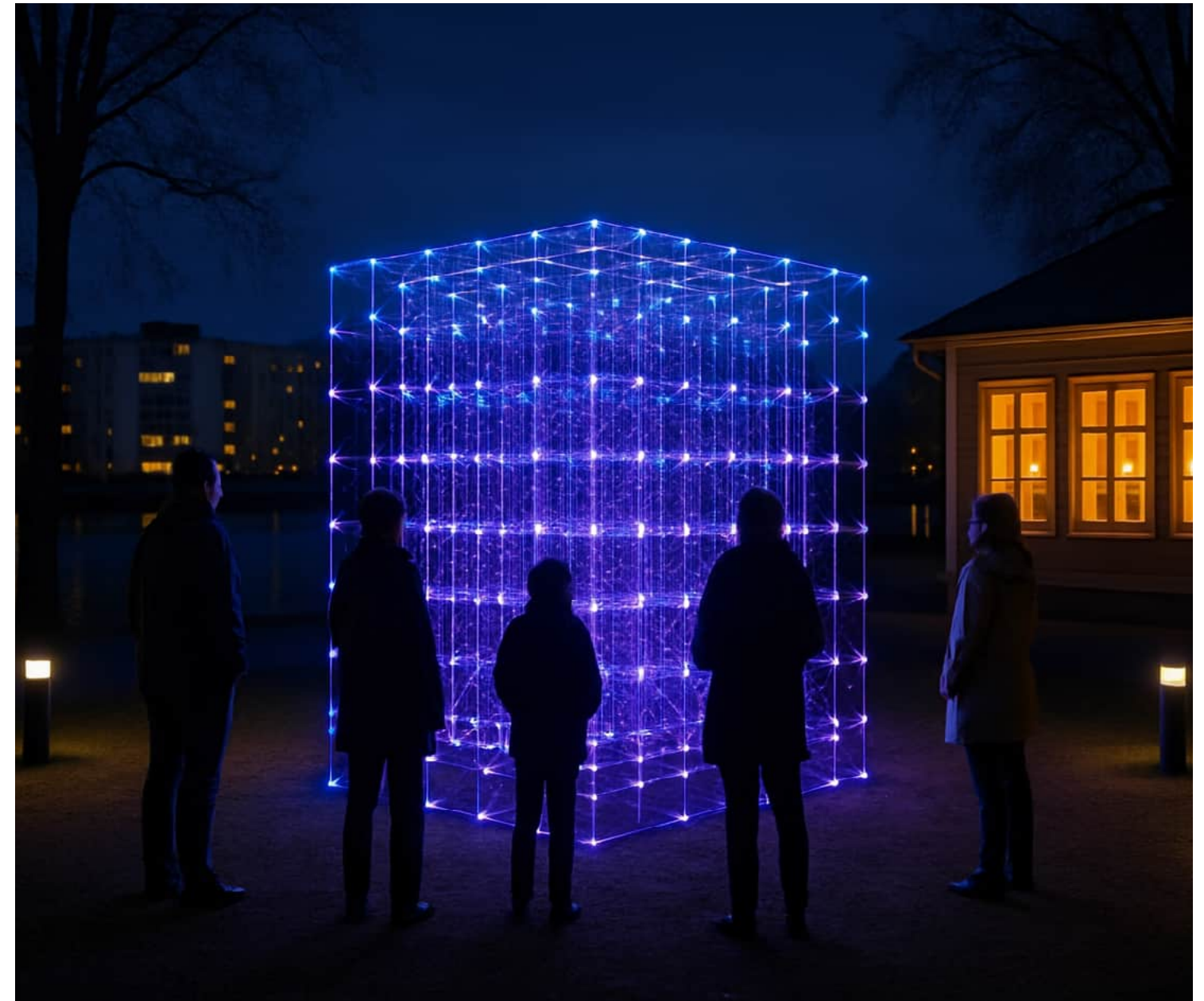

Valaistuksen ei tarvitse aina olla voimakasta, jotta se luo kutsuvan pimeän ajan ilmeen ja mahdollistaa iltajan toiminnan.

4. Kuluttamisesta kokemuksiin - erikoisvalaistus ja valotaide

Tulevaisuuden kehityssuuntia erikoisvalaistuksessa ja valotaiteessa

- Valotaiteen ja valotapahtumakaupungin brändiä tulee vahvistaa entisestään johdonmukaisella suunnittelulla. Tavoitteena yksi pysyvä valoteos per vuosi. Pysyvien teosten sijoitukset tulee miettiä osana laajaa kaupunkikuvallista kokonaisuutta ja elämysreittejä yhteistyössä festivaalitoimijoiden ja kaupungin kanssa.
- Oulun valoisa elämysreitti: Luodaan jatkuva, käveltävä ja koettavissa oleva reitti, joka yhdistää pysyviä valoteoksia, erikoisvalaistusta ja julkisivuvalaistusta. Reitillä vahvistetaan valaistuksen keinoin kaupunki-identiteettiä ja pimeän ajan kokemuksellisuutta sekä hyödyntää Lumo-festivaalin vaikutuksia ja pysyviä toteutuksia pitkäjänteisesti.
- Käynnissä olevien hankkeiden huomioiminen osana valotaidekaupunkia: Useat tulevat rakennuskohteet (Matkakeskus, Areena, Tiedemuseokeskus) tarjoavat uusia mahdollisuuksia kohde- ja julkisivuvalaistukselle. Julkisivuvalaistuksia voitaisiin tarkastella yhtenä kokonaisuutena myös erityisesti historiallisen keskustan alueella. Tapahtumasähkövarauksia on hyvin tarjolla, mikä tukee väliaikaisia teoksia ja valotapahtumia sekä mahdollistaa myös pysyvät valotaideinstallaatiot.
- Toimenpideohjeistus: Laaditaan kattava päivitetty tilannekuva valaistuista julkisivuista ja taideteoksista, joka toimii reittiopastuksen apuna, elämysvalaistuksen eri vuodenaikojen erityispiirteet huomioiden.

Valoisa elämysreitti vahvistaa Oulua valotaiteen kaupunkina

4.1. Esimerkki 'Valoisa elämysreitti' - reittivaihtoehtoista

1. Pohjoinen lähtöpiste: Linnansaari – Ainolanpuisto – Hupisaaret

- Luontoympäristöön sopivia, ekologisia, osallistavia ja responsiivisia valoratkaisuja
- Reitille voitaisiin liittää esimerkiksi interaktiivisia tai sensoriohjattuja teoksia
- Mahdollisuus myös pysyville valoteoksille vähemmän valaistuilla alueilla

2. Kaupunginoja – Kirkkokatu – Kauppurienkatu – Torinranta

- Vahvistetaan jo olemassa olevaa valaistuspainopistettä
- Täydennetään kohteiden välejä kohde- tai reittivalaistuksella
- Taideteoksilla yhdistetään historiallinen keskusta ja kävelykadut. Olemassa olevat julkiset teokset valaistaan yhtenäisesti.

3. Torinranta – Pakkahuoneenkatu – Suistoalueen reumat

- Mahdollisuus monitaiteellisiin teoksiin (esimerkiksi valo + ääni tai projisoinnit)
- Vesiaiheiden ja siltojen hyödyntäminen elämyksellisessä valaistuksessa. Näissä ratkaisuissa tulee tarkastella huolellisesti vesipeilin ja valaistuksen yhteensovittaminen sekä valaistuksen tasot ja sävyt.

4. Eteläinen osuus: Hallituskatu – Rautatieaseman ympäristö – Matkakeskus

- Tulevien rakennushankkeiden julkisivut osaksi elämysreittiä
- Matkakeskuksen rooli porttina valoreitille?

5. Itäinen uloke: Tiedemuseokeskus ja Areena-alue

- Luonteva kohta suurelle installaatiolle/ pysyvälle teokselle

6. Läntinen reitti – Sonnisaari – Virransaari – Varsasaari – Hevossaari – Elba

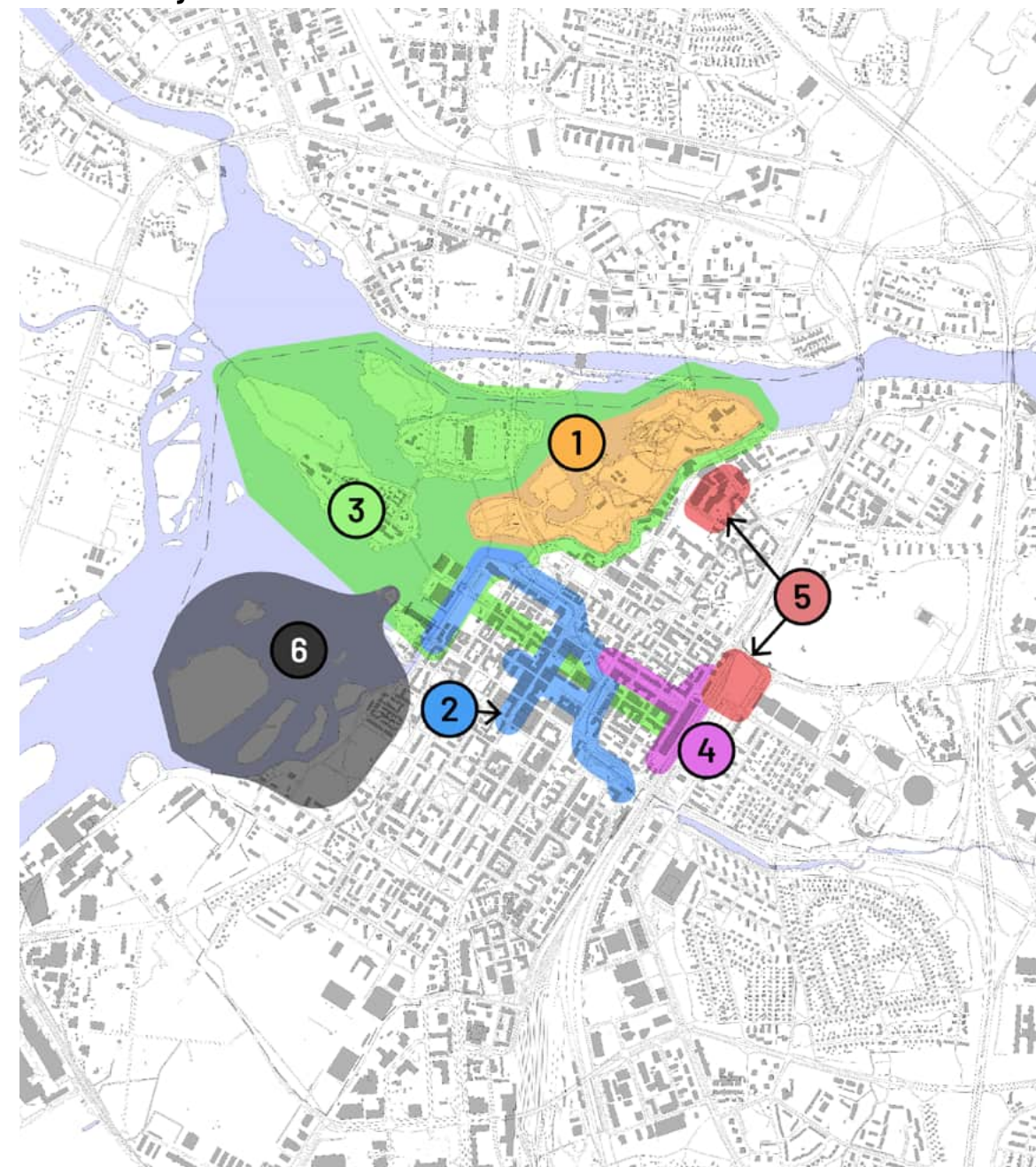
- Luonnonvalosta ja luonnon valoilmioista nauttimisen alue
- Ei keinovalaistusta. Reittinäkyväksi esimerkiksi puupollareilla, joissa heijastin
- Luonnonvalotaiteen paikkoja

Lisäehdotuksia

- Väri- ja materiaalikonsepti reiteille (esimerkiksi Lumo-tyylinen visuaalinen tunniste, kuten tietyn sävyinen valo).
- AR-sisällöt ja mobiiliopastus, jotka yhdistävät teokset tarinalliseksi kokonaisuudeksi. Sopii myös Oulun imagoon teknologiakaupunkina
- Reitti voidaan myös merkata visuaalisesti gobo-projisoinneilla tai pylväisiin integroidulla valolla.

Ehdotettu reittirunko hyödyntää keskustan rakenteita ja luo selkeän rungon taide- ja elämysvalaistuksen kehittämiseksi tulevaisuudessa.

Valoisa elämysreitti-kartta:

5. Kohti laadullisesti suunniteltua kaupunkivalaistusta

- **Esteettisyys, turvallisuus ja kaupunki-identiteetti:** Valon laadulla korostetaan arkkitehtuuria, rytmitetään tilaa, tuodaan esiin alueiden erityispiirteitä ja maamerkkejä sekä vahvistetaan paikan identiteettiä. Samalla lisätään myös turvallisuuden tunnetta.
- **Valaistuksen vähentäminen,** valaistuksen tasaisuuden parantaminen ja häikäisyn vähentäminen.
- **Laatuluokittelu ja suunnitteluohjeet:** Alueille määritellään valaistuslaadun luokat arkkitehtuurin, alueen identiteetin ja käyttötarkoituksen mukaan, mikä tukee johdonmukaista ja laadukasta valaistusympäristöä.

Paikan identiteettiä tuodaan esiin maamerkkien ja merkittävien rakennusten julkisivuvalaistuksella keskusta-alueella.

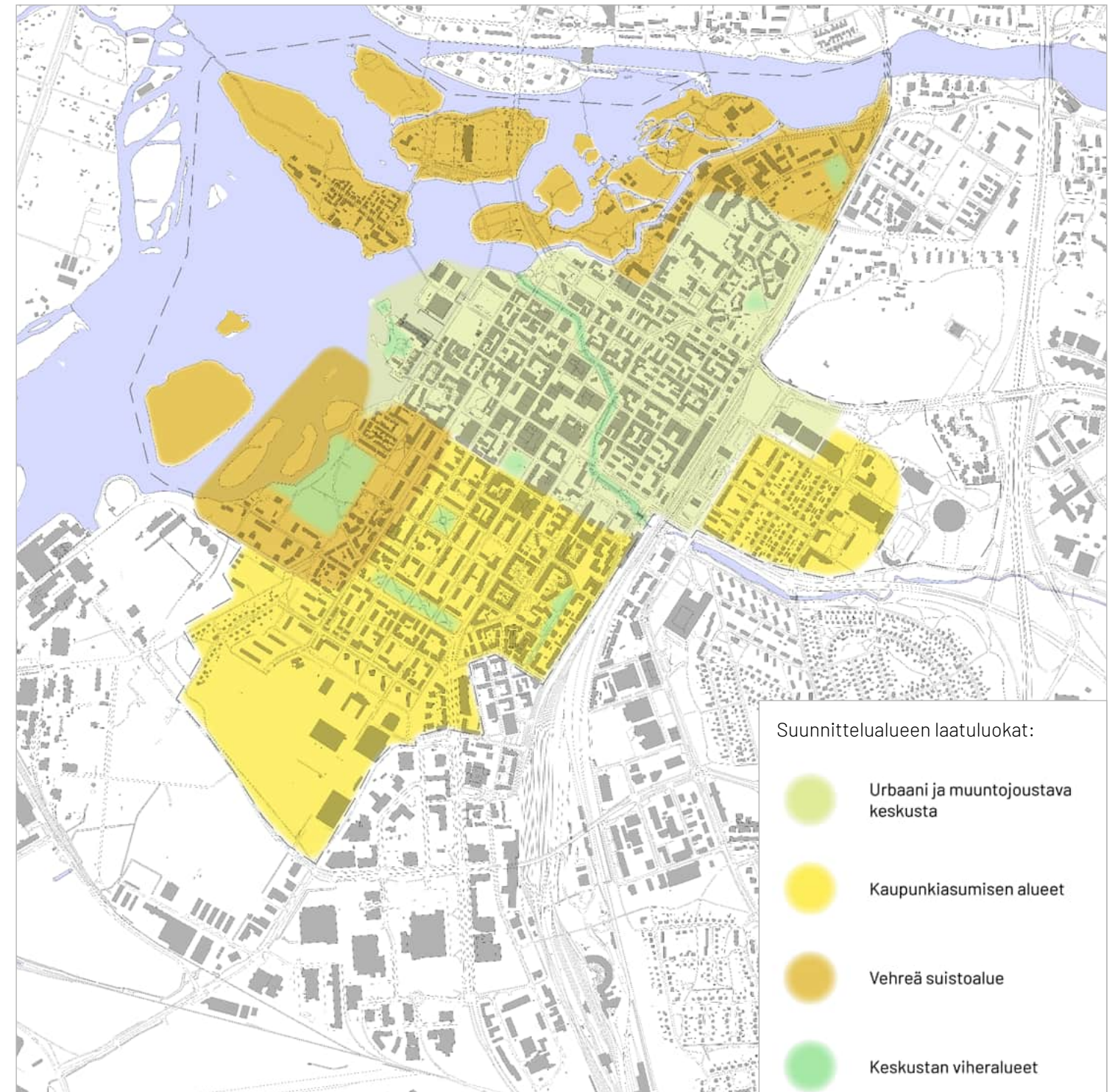
Turhaa valaistusta voidaan vähentää säätämällä valaistustasoa käyttötilanteen mukaan – laskemalla tasoa silloin, kun alueella ei ole toimintaa, ja nostamalla sitä taas käytön aikana esimerkiksi aikaohjauksen tai liiketunnistimien avulla. Esimerkkeinä parkkialueet ja liikuntapaikat.

Laatuluokissa yksi osa-alue käsittää kaupunkiasumisen alueet, joille määritellään laadun tavoitteet ja valaistuksen ohjeistukset

Tulevaisuuden kehityssuuntia kaupunkivalaistuksen laatuluokituksille

- **Kaupunkitilan kokonaislaadulliset tarkastelut:** Valaistuksen suunnittelua tulee tarkentaa eri alueiden mukaan. Historiallisessa keskustassa painottuvat tunnelmallisuus ja arkkitehtuurin esiin tuominen, kun taas ydinkeskustassa korostuvat toiminnallisuus ja elämyksellisyys. Asuinalueilla painopiste on turvallisuudessa, selkeydessä ja häiriövalon minimoimisessa.
- **Torialue ja tapahtumatilat:** Näillä alueilla valaistusjärjestelmän laadussa yhdistyvät joustavuus, esteettisyys ja tapahtumakäytön tukeminen.
- **Ranta-alue omana kokonaisuutenaan:** Ranta-alueille laaditaan oma valaistusohjeistus, jossa huomioidaan tunnelman luominen, maisemalliset arvot, luonnon herkkyys ja valon suunnan hallinta.
- **Liikunta- ja urheilualueet:** Valaistus tukee aktiivista käyttöä ja turvallisuutta, mutta ohjautuu energiatehokkuuden ja valosaasteen hallinnan periaatteilla (esimerkiksi yösämutukset ja käyttöohjautuvuus).
- **Jatkossa laatuluokkien rajaukset** tulee tarkastella huolellisesti. Niiden avulla rakennetaan johdonmukaista, tunnistettavaa ja laadukasta valaistusympäristöä, jossa alueiden tyyli, esteettiset periaatteet, käyttötarkoitus ja turvallisuus muodostavat eheän kokonaisuuden.

6. Ranta-alueen valaistuksen ohjeistus - esimerkki

Tässä esimerkkinä miten ranta-alueiden valaistusohteistus voi koostua:

Ranta-alueille tulee laatia oma valaistusohteistus, jossa huomioidaan maisemalliset arvot, luonnon herkkyys ja valon suunnan hallinta.

Ranta-alueen ohjeistus tulee laajentaa koko kaupungin ranta-alueille

Ohjeistuksessa tulee tunnistaa erityyppiset ranta-alueet ja tehdä suunnitteluohje aluetyypittain. Näitä voivat olla esimerkiksi:

- Keskustan rakennettu ranta-alue
- Keskustan ulkopuolinen rakennettu ranta-alue
- Luonnontilainen ranta
- Satama-alue
- Alueet, joilla on merkittäviä luontoarvoja

Aluetyypissä huomioidaan myös liikennöintitapa (auto, pyörä, kävely)

Ranta-alueen ohjeistus tulee laajentaa koko kaupungin ranta-alueille, ei vain keskustavision suunnittelualueelle

6.1. Esimerkkinä keskustan rakennettu ranta - kävelypainoinen ympäristö

Ranta-aluetyypeittäin määritellään:

- Tavoitteet
- Keinot, joilla tavoitteisiin päästään
- Katu-, alue- ja erikoisvalaistuksen periaatteet ja tekniset määreet.
- Esimerkkikuvia

Esimerkkikuvia Keskustan rakennettu rantavalaistustavoista

TAVOITTEET

- Näkymien säilyttäminen Oulujoen suistoon
- Häikäisyn ja häiriövalon välttäminen
- Kutsuva pimeään ajan ilme, alueen identiteetin korostaminen
- Mahdollisten luontoarvojen huomiointi? esimerkiksi Lepakkoalue
- Kuuluuko alue osaksi taidevalonreittiä?

KEINOT

- Matala valaistustapa, valaistus integrointeja, ihmisen mittakaava
- Oikean valaisinoptiikan ja valotehon valinta
- Mahdollisten maamerkkien korostaminen (paikan identiteetti)
- Valaistuksen ohjaus, (ei valoa päällä silloin kun sitä ei tarvita esimerkiksi yö tai lepakoiden aktiiviaika)
- Oikean värilämpötilan ja valaistustavan valinta
- Valoa vain sinne missä sitä tarvitaan, vesialueiden huomiointi
- Vesipeilin hallittu ilme
- Määritellään valotaiteen paikka/paikkoja

VALAISTUSPERIAATTEET JA TEKNISET MÄÄREET

- Katu-, alue- ja erikoisvalaistuksen periaatteet ja tekniset määreet
- Valaistustapa
- Valaistuskorkeus
- Värilämpötila
- Maksimi valaistustaso (valaistusluokka/ luksiarvo)
- Valaistuksen ohjaus

OULU

Oulun Keskustavisio 2026-2040
Valaistus